

SPIS TREŚCI

Wstęp 8

- Wenus z Hohle Fels* (38 000–33 000 p.n.e.) i sztuka płodności 16
- Kosmiczny dysk z Nebry (ok. 1600 p.n.e.) 22
- Kolosalne głowy Olmeków (ok. 900 p.n.e.) 26
- Grobowiec Nurka i inne dzieła sztuki do pochowania (ok. 480 p.n.e.) 30
- Posąg Glikona, fałszywego bóstwa-węża (schyłek II w.) 36
- Wizje końca świata (XII–XIII w.) 38
- Portret diabła w Codex Gigas* (pocz. XIII w.) 42
- Japońskie *kušozu* (XIII–XIX w.) i sztuka śmierci 44
- Zwój Ripleya (XIV w.) 48
- Ranny człowiek* (1420) 52
- Portret małżonków Arnolfinich* (Jan van Eyck, 1434) 56
- Dyptyk *Ukrzyżowanie* (ok. 1460) i niełatwa sztuka renowacji 60
- Portret Federica da Montefeltro* (Piero della Francesca, ok. 1473–1475) 64
- Ogród rozkoszy ziemskich* (Hieronym Bosch, 1490–1500) 68
- Arrasy z jednorożcem (1495–1505) 72
- Monna Vanna* – naga Mona Liza (Gian Giacomo Caprotti da Oreno, ok. 1510) 78
- Triumfalny pochód cesarza Maksymiliana I* (Hans Burgkmair Starszy i inni, 1512–1526) 82
- Szeptna księżna* (Quentin Matsys, ok. 1513) 88
- Św. Krzysztof Psiegłowiec* (XVI–XVIII w.) 92
- Błażeńska czapka z mapą świata* (ok. 1580–1590) 96
- Kompozycyjna sztuka Arcimbolda (1563–ok. 1590) 98
- Gabrielle d'Estrées i jedna z jej siostr* (ok. 1594) 102
- Legenda o pickarzu z Eeklo* (wg Cornelisa van Dalema, ok. 1550–1650) 104
- Człowiek w płomieniach* (Isaac Oliver, 1600–1610) 106
- Judyta zabijająca Holofernesa* (Artemisia Gentileschi, 1612–1613) i sztuka zemsty 110
- Burza na Jeziorze Galilejskim* (1633) i sztuka złodziejstwa 112
- Kobieta z ludu Tapuja* (1641) i sztuka kanibalizmu 115
- Portret Barbary van Beck* (ok. 1650) 118
- Kuszenie św. Antoniego* (Joos van Craesbeeck, ok. 1650) 124
- Ángeles arcabuceros* – wizcerunki aniołów muszkietierów (XVII w.) 128
- Środkowoafrykańskie magiczne figurki *miniksi* (XVII–XX w.) 132
- Zawody na moście dei Pugni w Wenecji* (Joseph Heintz Młodszy, 1673) 134

<i>Typus religionis</i> (ok. 1700) i sztuka bluźniercza	138
<i>Nowa szkoła Lucyfera</i> (ok. 1722) i sztuka satyry	142
<i>Lewitujący św. Józef z Kupertynu</i> (Ludovico Mazzanti, XVIII w.)	144
<i>Wymaglinowane więzienia</i> Giovanniego Battisty Piranesiego (1750)	148
Upiorne głowy Franza Xavera Messerschmidta (1770–1783)	154
<i>Nocna mara</i> Johanna Füsslego (1781) i sztuka snów	158
Gigantyczne panoramy pana Barkera (1789)	159
<i>Wnętrze kuchni</i> (Martin Dröbling, 1815)	164
<i>Czarne obrazy</i> Francisca Goi (1819–1823)	168
<i>Hikeshi-banten</i> (XIX w.) i sztuka pożarnicza	172
<i>Koronacja Inês de Castro w 1361 r.</i> (Pierre-Charles Comte, ok. 1849)	176
<i>The Fairy Feller's Master-Stroke</i> (Richard Dadd, 1855–1864)	178
<i>Portret Madame X</i> (John Singer Sargent, 1884)	180
<i>Zaporożcy piszący list do sultana</i> (Ilja Riepin, 1880–1891)	184
<i>Róże Heliogabala</i> (Lawrence Alma-Tadema, 1888)	187
<i>Leszcze na głębokości 25 stóp u zachodniego wybrzeża Szkocji</i> (Zarah Pritchard, 1910)	189
<i>Los zwierząt</i> (Franz Marc, 1913)	192
<i>Krytyk sztuki</i> (Raoul Hausmann, 1919–1920) i sztuka dadaizmu	194
Georgiana Houghton i sztuka spirytualistyczna (XIX–XX w.)	198
<i>Trwałość pamięci</i> (Salvador Dalí, 1931) i sztuka surrealizmu	204
<i>Ranny jeleni</i> (Frida Kahlo, 1946)	210
<i>Wieczność</i> (Arthur Stace, 1932–1967)	212
<i>Tron trzeciego nieba...</i> (James Hampton, ok. 1950–1964) i inne dzieła sztuki marginesu	214
<i>Merda d'artista</i> (Piero Manzoni, 1961)	220
<i>Calun Mondo cane</i> (Yves Klein, 1961)	224
Sztuka Pierre'a Brassaua (1964)	228
<i>Kuros Getty'ego</i> (XX w.) i inne fałszerstwa	232
Marina Abramović i sztuka performansu	236
<i>Portret Edmonda de Belamy'ego</i> (2018) i inne dzieła sztucznej inteligencji	240
Wybrana bibliografia	244
Indeks	246
Źródła zdjęć	254
Podziękowania	256